

Béns Arqueològics //

Pàg. 4 / Anna Jover i Armengol
- *In memoriam*.

Marcel Pujol i Hamelink

Béns Arqueològics //

Pàg. 7 / Els derelictes
Barceloneta I i *Les Sorres X*: de
l'excavació a la museïtzació.

Marcel Pujol i Hamelink

Béns Arqueològics //

Pàg. 19 / La conservació del derelicte
Barceloneta I al Centre d'Arqueologia
Subaquàtica de Catalunya (MAC-CASC).

Cati Aguer Subirós

Béns Arqueològics //

Pàg. 35 / El procés de conservació,
restauració i museïtzació del
Barceloneta I (MUHBA).

Lídia Font i Pagès

Béns Arqueològics //

Pàg. 55 / La restauració, la
museïtzació i la conservació
preventiva de *Les Sorres X*.

M. Teresa Sala Pietx

Document Gràfic //

Pàg. 75 / Restauració dels segells
de cera penjants dels privilegis reials
d'amortització de la Santa Església
Catedral Metropolitana de València.

Keti Nikolaeva Atanasova, Patricia Real Machado

Paleontologia //

Pàg. 89 / Criteris per a la selecció
de silicones en l'elaboració de
motlles. Propietats físiques,
aplicacions i marques comercials.

Xènia Aymerich, Almudena S. Yagüe, Alba Garcia

Béns Arqueològics // Treball Final

Pàg. 99 / Màscara antigàs de la Guerra
Civil espanyola provinent del Cinglo
Alt: estudi i conservació-restauració.

Berta López Fernández

Document Gràfic // Treball Final

Pàg. 119 / Propietats,
característiques, avantatges i
desavantatges del sistema bicapa
de ciclododecà i Paraloid® B-72,
a partir d'un cas pràctic sobre un
gravat de Giovanni Battista Piranesi.

Cristina Gallego Galan

Escultura // Treball Final

Pàg. 139 / Àrea de conservació
preventiva i restauració d'un museu.
Cas d'estudi: el Museu d'Art de Girona.

Elena Boix Riuró

Pintura // Treball Final

Pàg. 159 / Estudi i intervenció
d'un estendard del CDMT: procés
de conservació-restauració
d'una peça *mixed media*.

Meritxell Rodríguez Calvo

Notícies //

Pàg. 185 / Notícies breus de diversos
actes o esdeveniments destacats
que han tingut lloc a l'ESCRBCC.

Miquel Mirambell Abancó

Castellano //

Pàg. 197 / Versión castellano

Directora: Verónica Ramírez Calise (Coordinadora Lingüística i professora d'Història de l'Art).

Consell de Redacció: Miquel Mirambell Abancó (Director de l'ESCRBCC i professor d'Història de l'Art), Cristina Lanau Calvo (alumna de 3r curs de l'especialitat de Conservació i Restauració de Pintura), Gaëlle Céline Caplier (alumna de 3r curs de l'especialitat de Conservació i Restauració de Pintura) i Laura Romaní Borralló (alumna de 4t curs de l'especialitat de Conservació i Restauració de Pintura).

Abstracts: James Brewis.

Maquetació: Noelia Barreda i Eric Puig (Think Things Studio Barcelona).

Impressió: Novoprint.

Col·laboradores Web: Amancay Benítez (alumna de 2n curs comú de Conservació i Restauració).

Publicació Anual

Edició: ESCRBCC (Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya). C/ Aiguablava, 109-113. 08033- BARCELONA.

C/ Aiguablava, 109-113. 08033- BARCELONA.

Director de l'ESCRBCC: Miquel Mirambell Abancó

Dipòsit legal: B-16094-2002

ISSN: 1579-3613

ISSN electrònic: 2462-3326

Portada/Contraportada: Vista del *Barceloneta I* (MHCB-42412) exposat a l'avantcambra del Tinell del Museu d'Història de Barcelona (Fotografia: Enric Gracia Molina-Arxiu MUHBA). / Privilegis d'amortització enquadernats, amb un segell penjant de cera en caixa de llanda oberta (Fotografia: Keti Nikolaeva).

Unicum és una publicació anual sense ànim de lucre que tracta temes relacionats amb la conservació i restauració dels béns culturals, el patrimoni i les disciplines afins; es realitza amb les aportacions de professionals del món de la Conservació-Restauració i del patrimoni, de professors, d'alumnes i d'ex-alumnes de l'ESCRBCC.

Unicum és una revista oberta a totes les opinions, però no es fa responsable dels continguts signats pels respectius autors, que en seran els únics responsables, així com també dels permisos de reproducció dels materials de tercers que continguin.

La revista *Unicum* publicarà articles que siguin originals i inèdits. La presentació d'originals implica la cessió del dret de publicar-los tant en la versió impresa com en l'electrònica. La direcció es reserva el dret d'editar totalment o parcialment qualsevol material enviat.

Avaluadors externs: Abans de l'acceptació definitiva per part del Consell de redacció, els originals seran sotmesos a revisió per part d'experts (*peer review*), que n'elaboraran un informe escrit.

Crédits

Si desitgeu participar amb nosaltres, seguiu les normes de publicació que figuren al final de la revista.

O poseu-vos en contacte amb l'ESCRBCC.

c/ Aiguablava, 109-113

08033 Barcelona

Telèfon: 93 354 69 92

Fax: 93 276 28

www.xtec.cat/escrbcc

escrbcc@xtec.cat

Amb la certificació pel nivell de qualitat:



Editorial

Un cop passat l'estiu, arriba setembre, comença el curs i, puntualment, presentem el número 22 de la revista *Unicum*. La nostra revista està funcionant normalment i té continuïtat, no obstant això, tota publicació és un treball en equip i, per això, costa molt mantenir els temps de treball i la regularitat. Però la nostra singularitat, com una de les poques revistes dedicades al món de la conservació-restauració de béns culturals, ens anima i ens fa ser constants en la nostra labor de difusió i formació.

El nostre àmbit, el món de la cultura, tan dependent de les polítiques culturals públiques i tan tendent a la trivialització, pateix un greu procés de precarització. Potser la resiliència, la flexibilitat i adaptabilitat a noves situacions canviants, és la nostra guia enfront de les mancances de mitjans i pressupostàries; encara que, per què no, també la pertinença a un col·lectiu, el sentir-se part d'un grup unit, de ser part d'una cosa més gran, que es preocupa per conservar el nostre passat i transmetre'l al futur.

Una part de la nostra contribució des de l'ESCRBCC és la revista *Unicum*, publicant articles sobre la conservació-restauració de les diferents especialitats, els estudis de les quals s'imparteixen a l'escola; en aquest número es pot trobar un conjunt d'articles monogràfics sobre béns arqueològics, referents a la conservació-restauració de les restes de dues embarcacions ("Els derelictes *Barceloneta I* i *Les Sorres X*: de l'excavació a la museïtzació", "La conservació del derelicta *Barceloneta I* al Centre d'Arqueologia Subaquàtica de Catalunya (MAC-CASC)", "El procés de conservació, restauració i museïtzació del *Barceloneta I* (MUHBA)" i "La restauració, la museïtzació i la conservació preventiva de *Les Sorres X*"), sobre la conservació-restauració de document gràfic ("Restauració dels segells de cera penjants dels privilegis reials d'amortització de la Santa Església Catedral Metropolitana de València") i sobre les reproduccions en l'àmbit de la paleontologia ("Criteris per a la selecció de silicones en l'elaboració de motlles. Propietats físiques, aplicacions i marques comercials"); finalment, i completant la publicació, també presentem quatre articles

realitzats per les alumnes amb els millors Treballs Finals de les especialitats del Grau de Conservació i Restauració de l'ESCRBCC ("Màscara antigàs de la Guerra Civil espanyola provinent del Cinglo Alt: estudi i conservació-restauració", "Propietats, característiques, avantatges i desavantatges del sistema bicapa de ciclododecà i Paraloid® B-72, a partir d'un cas pràctic sobre un gravat de Giovanni Battista Piranesi", "Àrea de conservació preventiva i restauració d'un museu. Cas d'estudi: el Museu d'Art de Girona" i "Estudi i intervenció d'un estendard del CDMT: procés de conservació-restauració d'una peça *mixed media*") i la secció de Notícies relacionades amb les activitats en les quals ha participat l'ESCRBCC. També, com cada any, i per facilitar el lliure accés a la nostra publicació, ens complau informar que s'ha actualitzat el repositori en línia RACO (<https://www.raco.cat/index.php/unicum>) amb els articles presentats en l'anterior número de la revista *Unicum*, el 21. Esperem que totes aquestes propostes siguin tan interessants com l'experiència i la visió dels seus autors i autores, la qual cosa sempre ens dona esperança sobre el futur de la conservació-restauració de béns culturals.

Com sempre, m'agradaria finalitzar aquestes línies agraïnt la fidelitat i la constància dels nostres lectors i col·laboradors, insistent que tot aquest esforç no té sentit sense ells.

Verónica Ramírez Calise
Directora d'*Unicum*